

משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
אגף יישומי חוק ומדיניות
הפיקוח ליישום חוק זכויות התלמיד
www.education.gov.il/zchuyot

זכויות תלמידים - תשע"ט

1. יום זכויות הילד הבינלאומי - כללי

ב- 20 לנובמבר נציין בישראל את יום זכויות הילד הבינלאומי ה- 29, יום ההולדת לאמנה הבינלאומית לזכויות ילדים ונוער בעולם. האמנה היא מסמך בעל תוקף בינלאומי המחייב את מדינת ישראל כמו את כל מדינות העולם, והיא כוללת קשת רחבה וכוללת של זכויות של ילדים.

מדינת ישראל אשררה את האמנה הבינלאומית לזכויות הילד, משמע היא מכירה בזכויות הילד ומטילה חובה על ההורים ועל המדינה ליישם אותן. זכויות ילדים הן חלק ממדיניות אזרחית וחינוכית רחבה ומשמעותית גם במשפט הישראלי, ומוגנות בחוזרי מנכ"ל ובחוקים שונים. זוהי תפיסה בעלת אופי מוסרי - ערכי מובהק אך בהיותו של הילד קטין, חלות על היקף הזכויות שלו מגבלות מיוחדות ויש לו זכויות נוספות כקטין.

לצרכי אמנה זו, נקבע שילד פירושו "כל יציר אנוש מתחת לגיל שמונה עשרה, בלתי אם נקבע גיל הבגרות קודם לכן על פי הדין החל על הילד. המדינות יכבדו ויבטיחו את הזכויות המפורטות באמנה זו לכל ילד שבתחום שיפוטן, ללא הפליה משום סוג שהוא".

חובה עלינו ללמוד וללמד את האמנה הבינלאומית לזכויות הילד/ה, גם בזיקה לתחומי הלימוד השונים במוסדות החינוך כתשתית חינוכית לזכויות, אחריות וחובות באורח החיים החינוכי.

האמנה הבינלאומית לזכויות הילד בחלוקה לנושאים

הזכות להשתתפות ולהבעת עמדה

השנה יעמוד שבוע זכויות הילד בסימן **הזכות להשתתפות מתוך אחדות לשינוי בחברת הצעירים**. השבוע הבינלאומי לזכויות הילד בישראל יתקיים בתאריכים י"ט בכסלו התשע"ט, 18-23 בנובמבר 2018. **הפעילות תתמקד ביישום האמנה במערכת החינוך בסעיפים 2, 12 ו-13: מניעת אפליה, הזכות להישמע והזכות להשתתפות.**

עקרון ההשתתפות הוא עקרון מרכזי המנחה את יישום הזכויות המצוינות באמנה לזכויות הילד. יישומו מקדם שיח מכבד ומשמעותי בין ילדים ובני הנוער ובין מבוגרים, ותורם ליצירת שייכות, אחדות ושותפות תוך מתן ביטוי לייחודיות של כל אחד ואחת מהם.

מדיניות משרד החינוך, כשל משרדי ממשלה אחרים, היא לשמוע את דעתו של הילד ולהתחשב בה בעניינים המשפיעים עליו. חוקים, חוזרי מנכ"ל והליכים מנהליים נוטים להמליץ, ואף במקרים מסוימים לחייב, כי דעתו של הילד תישמע לפני קבלת החלטה הנוגעת לו.

משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
אגף יישומי חוק ומדיניות
הפיקוח ליישום חוק זכויות התלמיד
www.education.gov.il/zchuyot

יש להתייחס להשתתפות של ילדים ובני נוער כתהליך חינוכי שמטרתו לעודד ולחזק את היכולות שלהם להשתתף בקבלת החלטות עבור עצמם ובעבור אחרים בקבוצת השווים ובקהילה, ובגיבוש קווי מדיניות רלבנטיים ואפקטיביים לטובת הפרט והחברה.

2. השיעור הגדול – שיעור שנתי משותף - זכויות לשיתוף והזכות להשתתפות

השיעור הגדול בארץ ובעולם, הוא קובץ מערכי שיעורים המותאם לכיתות השונות ועוסק בכמה מזכויות הילד/ה מתוך האמנה הבינלאומית לזכויות הילד. המיזם מתקיים בו זמנית במדינות רבות על מנת להעלות את המודעות של אוכלוסיית העולם ומנהיגיו למעמד של ילדים ונוער בחברה כמחוללי שינוי באמצעות החינוך. השיעור הגדול יתקיים בשבוע זכויות הילד/ה.

המיזם מתקיים בחסות ובתמיכה של מזכיר האו"ם וארגון יוניסף העולמי במטרה להציג בפני ילדים בכל העולם את יעדי האמנה הבינלאומית בצורה ידידותית ונגישה. הוא מייצג תפיסה לפיה ילדים ובני נוער הם בעלי תפקיד מרכזי בהשגת היעדים, וקידום מספר נושאים מהותיים – קידום שוויון בין בני אדם – מבוגרים וצעירים, מימוש ויישום הזכות לחינוך, הזכות למידע, צמצום האפליה, והזכות להשתתפות בתהליכי קבלת החלטות בנושאים הנוגעים להם.

לאחר הרשמה לשיעורים יישלחו מערכי שיעור ממוקדים ע"פ גיל הלומדים, והתוצרים יוצגו בתחילה בעמוד פייסבוק ייעודי למיזם. לרישום –

טופס רישום לבתי ספר - השיעור הגדול בעולם תשעט

למידע ופרטים נוספים אפשר לפנות אל –

רונית מאור, מדריכה ארצית ללמידה שיתופית, מינהל תקשוב טכנולוגיות, ומערכות מידע

דוא"ל – ronitmr@education.gov.il

יוסי מיכל, מנהל ההשתלמויות הארציות לזכויות התלמיד/ה

דוא"ל - yossimic@education.gov.il

משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
אגף יישומי חוק ומדיניות
הפיקוח ליישום חוק זכויות התלמיד
www.education.gov.il/zchuyot

3. תוכנית הסברה – זכויות בני נוער בעבודה

משרד החינוך בשיתוף עם משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים מציעים תוכנית הסברה לבני נוער בנושא זכויות בעבודה הכוללת סדנאות בכיתות והפצת כרזות לבתי הספר. הסדנאות והכרזות נועדו לתת בידי התלמידים כלים לפעולה במצבים בהם זכויותיהם מופרות במקומות העבודה שלהם והדרך לתקן את העוולות שחוו.

הסדנאות עוסקות בלמידה של חוקי עבודה וזכויות בעבודה הרלוונטיים לבני נוער. מטרתן היא להעלות את המודעות של בני הנוער למימוש או להפרה של זכויותיהם בסביבות עבודה שונות – זכויות עליהן לא ניתן להתנות!

הסדנאות בבתי הספר מיועדות לתלמידים בכיתות ט'–י"ב בכל המגזרים ולמועצות נוער רשותיות ומחוזיות. הן ניתנות ע"י מפקחים ממשרד העבודה בליווי צוותי ההדרכה שלנו בתיאום מראש וללא תשלום.

בשבוע זכויות הילד/ה, תופץ לכל מוסד חינוכי ערכת כרזות המציגות את זכויות הנוער בעבודה ופרטי פנייה למידע נוסף או היועצות במצבי הפרה של זכויות. לרישום ללא תשלום –

טופס רישום לבתי ספר - סדנאות הסברה בנושא זכויות נוער בעבודה

למידע ופרטים נוספים אפשר לפנות אל –

גב' טובה בן ארי, מפקחת ארצית ליישום חוק זכויות התלמיד

tovabe@education.gov.il

גב' דניאלה פרידמן, הפיקוח על הוראת מדעי החברה והמטה לחיים משותפים

danielaf@education.gov.il

יוסי מיכל, מנהל ההשתלמויות הארציות לזכויות התלמיד/ה

דוא"ל - yossimic@education.gov.il

גב' יעל קוטון, ממונה ארצית מנהיגות צעירה

yaelku@education.gov.il

משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
אגף יישומי חוק ומדיניות
הפיקוח ליישום חוק זכויות התלמיד
www.education.gov.il/zchuyot

4. תוכנית הסברה ומניעה - זכויות הקטין בהליך פלילי

משרד החינוך ומחלקת הנוער בסנגוריה הציבורית הארצית במשרד המשפטים - הקימו מערך הסברה לתלמידים ולצוותי חינוך שמטרתו למנוע מהתלמידים להיגרר לעבירות פליליות ומעשי אלימות הנתפשים כעבירות פליליות. מעשים הנחשבים בטעות ל"משובות נעורים" אינם רק מסוכנים לחברת בני הנוער, אלא אף מוגדרים בחוק כמעשים פליליים הפוגעים בחברה כולה.

בני הנוער מקלים ראש בתופעות אלו או שאינם מודעים למרחק הקצר שבין "שטות" לעבירה פלילית, ואינם שוקלים את מחיר המעשים לעתידם. יתרה מכך, הם נמנעים מלדווח על מעשה מסוכן שאירע או העתיד להתרחש ורואים בדיווח אזורי אחראי כמעשה הלשנה.

אנו מאמינים שידע והבנה ברורים באשר לחובות של בני הנוער בנוגע למותר ואסור והכרה באחריות אזורית משותפת, יתרמו להפחתה בהתנהגויות אשר עלולות להביא לפתיחת תיק פלילי.

עורכי דין לילדים ונוער מטעם הסנגוריה הציבורית יגיעו למוסדות חינוך ולפנימיות למתן הרצאות וסדנאות לתלמידים ולצוותי חינוך בתיאום מראש וללא תשלום. לרישום –

טופס רישום לבתי ספר - סדנאות הסברה בנושא זכויות קטינים בהליך פלילי

מידע נוסף:

מר יוסי מיכל, מדריך ארצי לזכויות תלמידים

yossimic@education.gov.il